

In loving memory of Yosef Hirsh ז"ל
on the occasion his 11th Yahretzeit
לעייני יוסף טוביה ז"ל בן ישראל אריה יבלי"ח

רמב"ן במדבר הקדמה

אחר שביאר תורת הקרבנו' בספר השלישי התחיל עתה לסדר בספר הזה המצות שנצטוו בענין אהל מועד וכבר הזהיר על טומאת מקדש וקדשיו לדורות. ועתה יגביל את המשכן בהיותו במדבר כאשר הגביל הר סיני בהיות הכבוד שם צוה והזר הקרב יומת כאשר אמר שם כי סקול יסקל וצוה ולא יבאו לראות כבלע את הקדש ומתו כאשר הזהיר שם פן יהרסו אל ה' לראות וגו' וצוה ושמרתם את משמרת הקדש ואת משמרת המזבח כאשר אמר שם וגם הכהנים הנגשים אל ה' יתקדשו וגו' והכהני' והעם וגו' והנה צוה איך תהיה משמרת המשכן וכליו ואיך יחנו סביב ויעמוד העם מרחוק והכהנים הנגשים אל ה' איך יתנהגו בו בחנותו ובשאת אותו ומה יעשו במשמרתו והכל מעלה למקדש וכבוד לו כמו שאמרו אינו דומה פלטרין של מלך שיש לו שומרין לפלטרין שאין לו שומרין והספר הזה כולו במצות שעה שנצטוו בהם בעמדם במדבר ובנסים הנעשים להם לספר כל מעשה ה' אשר עשה עמהם להפליא וספר כי החל לתת אויביהם לפניהם לחרב וצוה איך תחלק הארץ להם ואין בספר הזה מצות נוהגות לדורות זולתי קצת מצות ובעניני הקרבנות שהתחיל בהן בספר הכהנים ולא נשלם ביאורן שם והשלימן בספר הזה:

במדבר פרק א פסוק מה

וַיְהִי כָּל פְּקוּדֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְבֵית אֲבֹתָם מִבְּן עֶשְׂרִים שָׁנָה וְמַעְלָה כָּל יִצְחָק בְּיִשְׂרָאֵל:

רמב"ן

ויהיו כל פקודי בני ישראל לבית אבתם וגו' כל יצא צבא בישראל - הוצרך הכתוב להגיד מספר הכלל לאחר שהגיד הפרטים, כי נצטוו משה

ואהרן שידעו מספר מפקד העם, וידעו מספר כל שבט, כי כן דרך המלכים במנותם את העם. ולא הבינותי טעם המצוה הזאת למה צוה בה הקב"ה, כי היה צורך שיתיחסו לשבטיהם בעבור הדגלים, אבל ידיעת המספר לא ידעתי למה צוה שידעו אותו. אולי להודיעם חסדו עליהם כי בשבעים נפש ירדו אבותיהם מצרימה ועתה הם כחול הים, כך וכך בני עשרים. ואחרי כל דבר ומגפה ימנם, להודיע כי הוא משגיא לגוים ימחץ וידיו תרפינה. וזהו שאמרו רבותינו מרוב חבתם מונה אותם כל שעה. ועוד כי הבא לפני אב הנביאים ואחיו קדוש ה' והוא נודע אליהם בשמו יהיה לו בדבר הזה זכות וחיים, כי בא בסוד העם ובכתב בני ישראל וזכות הרבים במספרם, וכן לכולם זכות במספר שימנו לפני משה ואהרן כי ישימו עליהם עינם לטובה, יבקשו עליהם רחמים, ה' אלהי אבותיכם יוסף עליכם ככם אלף פעמים ולא ימעט מספרכם, והשקלים כופר על נפשותיכם: ובמדבר סיני רבה ראיתי כך, במספר שמות לגולגולותם, אמר לו הקב"ה למנותם בכבוד ובגדולה, לכל אחד ואחד, לא תהיה אומר לראש המשפחה "כמה במשפחתך" "כמה בני יש לך", אלא כולהו יהוה עוברים לפניך באימה ובכבוד ואתה מונה אותם, הדא הוא דכתיב (פסוק יח) במספר שמות מבן עשרים שנה ומעלה לגולגלותם. ויתכן שנאמר עוד, כי היה זה כדרך שהמלכות עושה בבואם למלחמה. כי עתה היו מזומנים ליכנס לארץ ולבא במלחמה עם מלכי האמורי אשר בעבר הירדן ועם השאר כולם, כמו שאמר (להלן י כט) נוסעים אנחנו אל המקום אשר אמר ה', והיו משה והנשיאים צריכין לדעת מספר חלוצי צבא המלחמה וכן מספר כל שבט ושבט ומה יפקוד עליו בערבות מואב במערכות המלחמה, כי התורה לא תסמוך על הנס שירדוף אחד אלף. וזה טעם "כל יוצא צבא בישראל", כי המנין מפני צבא המלחמה. ועוד שיחלק להם הארץ למספרם, וידע כמה חבלים יפלו להם מן הארץ הנכבשת להם. כי לולי דבר המרגלים היו נכנסים שם מיד:

ויקרא פרק כז פסוק לד

אֵלֶּה הַמִּצְוֹת אֲשֶׁר צִוָּה יְקֹנֵק אֶת מֹשֶׁה אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּהַר סִינַי:

ספרא בחוקות: פרשה ח ד"ה פרק יג

(ז) ר' אומר... אלה המצוות אין נביא רשאי לחדש עוד דבר מעתה.

במדבר פרק לו פסוק יג

אֵלֶּה הַמִּצְוֹת וְהַמִּשְׁפָּטִים אֲשֶׁר צִוָּה יְקֹנֵק בְּיַד מֹשֶׁה אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּעֶרְבַת מוֹאָב עַל יַרְדֵּן יְרֵחוֹ: